
ПАМЯТИ УЧЕНОГО

ПАМЯЦІ ВУЧОНАГА

TO THE MEMORY OF SCIENTIST

**Ларыса Аляксандраўна
МУРЫНА**

**Larysa Aljaksandrawna
MURYNA**

20 чэрвеня 2017 года пайшла з жыцця Ларыса Аляксандраўна Мурына – доктар педагагічных навук, прафесар, заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь, галоўны навуковы супрацоўнік Навукова-метадычнай установы «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, вядомы педагог і метадыст.

На велізарнай і добрай, бласлаўленай рознымі падзеямі і дарамі зямлі часам нараджаюцца непаўторна яркія, унікальныя людзі. Яны ўмеюць духоўным зрокам пранікаць у сутнасць рэчаў і прадбачыць напрамкі будучага навуковага пошуку, распазнаваць здольнасці і схільнасці чалавека, беспамылкова адгадаць талент і дапамагаць раскрывацца яго граням. Такім цудоўным, знакавым чалавекам была для многіх сваіх вучняў – метадыстаў і рытараў, выкладчыкаў і настаўнікаў мовы і літаратуры – Ларыса Аляксандраўна Мурына.

Нарадзілася Л. А. Мурына 22 сакавіка 1936 г. у расійскай вёсцы Кулешыха Валагодскай вобласці. У 1953 г. скончыла школу ў Нясвіжы. Прафесійная дзейнасць Ларысы Аляксандраўны пачыналася ў Брэсцкай вобласці: пасля заканчэння ў 1955 г. Баранавіцкага настаўніцкага інстытута яна выкладала рускую мову ў Ружанскай сярэд-

няй школе. Скончыўшы ў 1963 г. Азербайджанскі педагагічны інстытут моў, на працягу шэрагу гадоў Ларыса Аляксандраўна навучала рускай мове школьнікаў і студэнтаў у Баку. У 1968 г. у Маскве яна абараніла кандыдацкую дысертацыю, прысвечаную пытанням пачатковай адукацыі і выхавання, у 1986 г. – доктарскую дысертацыю па праблемах фарміравання культуры маўлення беларускіх школьнікаў.

На працягу цэлых 35 гадоў – з 1970 па 2005 г. – працоўная біяграфія Л. А. Мурынай была непарыўна звязана з Беларускім дзяржаўным універсітэтам, дзе Ларыса Аляксандраўна прайшла вялікі шлях, адзначаны прызнаннем яе навукова-педагагічных і арганізатарскіх заслуг і дасягненняў: ад выкладчыка кафедры рускай мовы да дэкана філалагічнага факультэта, заслужанага дзеяча навукі Рэспублікі Беларусь. У чэрвені 1988 г. Ларыса Аляксандраўна была выбрана па конкурсе на пасаду загадчыка створанай у гэты час кафедры методыкі выкладання рускай і беларускай моў і літаратур (пасля – кафедра рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры). З 1993 па 1996 г. Л. А. Мурына з’яўлялася намеснікам дэкана, з 1996 па 2002 г. – дэканам філалагічнага факультэта

БДУ, праводзіла актыўную і дзейную, шматгранную і маштабную працу па мадэрнізацыі філалагічнай адукацыі, адкрыцці новых спецыяльнасцей для прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў-філолагаў.

Ларыса Аляксандраўна ўнесла свой фундаментальны ўклад у распрацоўку цэлага шэрагу актуальных навукова-метадычных пытанняў, якія вызначаюць стратэгію і тактыку моўнай адукацыі ў нашай краіне: у вызначэнне зместу базісных, універсальных катэгорый у методыцы выкладання рускай мовы, што падтрымліваюць фарміраванне ў школьнікаў прадметных і асобасных кампетэнцый; у тэорыю і практыку развіцця маўлення і ўдасканалення моўнай культуры асобы; у канцэпцыю комплекснага навучання – цэласнага разгляду фактаў і з’яў мовы ў іх адзінстве і ўзаемасувязі; у пабудову аспектнага навучання як асаблівага напрамку ў сістэмным выкладанні мовы; у методыку актуалізацыі моўных і маўленчых ведаў, уменняў і навыкаў і інш.

Ларыса Аляксандраўна – аўтар і суаўтар шматлікіх вучэбных і вучэбна-метадычных дапаможнікаў для ўстаноў вышэйшай адукацыі, дапаможнікаў і падручнікаў для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, навуковых публікацый. У надрукаваных вучэбных і навукова-метадычных працах адлюстроўваюцца пытанні культуры маўлення і развіцця маўлення навучэнцаў, пошуку перспектывных метадаў і прыёмаў выкладання рускай мовы, рыторыкі. Выразна, паслядоўна і ярка акцэнтуюцца значэнне камунікатыўных метадаў у выкладанні мовы.

У адметным, неардынарным характары Ларысы Аляксандраўны плённа спалучаліся ініцыя-

тыўнасць і мэтанакіраванасць, наступальны, творчы дух, жыццялюбства і рашучасць, арганізатарскія здольнасці, энергія і якасці харызматычнага лідара. Ларыса Аляксандраўна была чалавекам мудрым у няпростых жыццёвых сітуацыях і мела незвычайна шчодрую душу. У яе вялікім сэрцы знаходзілася месца для многіх: для яе блізкіх, сяброў, знаёмых, для ўсіх тых вучняў і аспірантаў, якіх яна не проста ўводзіла ў навуку, а і апекавала з матчынай адказнасцю і клопатам.

Доктар педагагічных навук В. У. Праскаловіч, якая сваім навуковым станаўленнем шмат у чым абавязана Ларысе Аляксандраўне, піша пра яе так: «Вядомы Вучоны-Метадыст, Настаўнік ад Бога, Чалавек, які яшчэ пры жыцці стаў легендай як Асоба і як Педагог.

Ларыса Аляксандраўна ўмела радавацца чужым поспехам, захапляцца новымі ідэямі, мець патрэбу жыць для іншых, дарыць людзям толькі дабро. Мне пашчасціла ў жыцці на такога Чалавека, які навучыў і мяне прымнажаць дабро і ад гэтага адчуваць сябе шчаслівай. Мне выпала вялікае аспіранцкае і дактаранцкае шчасце – мець такога навуковага кансультанта, ці, дакладней, добрага, мудрага дарадцу. Заўжды адчувала і адчуваю бязмежна глыбокую любоў і павагу, удзячнасць да Настаўніка, якому я абавязана сваім добрым жыццём.

Ларыса Аляксандраўна, кажучы словамі Максіма Танка, *вечна будзе сярод нас, і непаўторнай яе імя легендай стане ў вяках*».

*Супрацоўнікі філалагічнага факультэта
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта,
кафедры рыторыкі і методыкі выкладання
мовы і літаратуры*